

Streszczenie

Koncepcja „końca pracy” w wyniku automatyzacji funkcjonuje w obiegu naukowym co najmniej od lat 30. XX wieku, kiedy J. M. Keynes (1930) ogłosił swoje przewidywania jakoby wnuki aktualnych pracowników miały przed sobą kompletnie nowe perspektywy związane z możliwością życia bez konieczności pracy. Cyfrowa gospodarka faktycznie otworzyła przed nami zupełnie nowe możliwości życia ale póki co nie sprawiła, że możemy sobie pozwolić na egzystencję bez pracy. Teza Keynesa powracała w ostatnich 30 latach wielokrotnie. Niektórzy badacze szukali dla niej mocnego gruntu statystycznego (Frey i Osborne, 2013), inni stawiali na własną intuicję i pogląd (Rifkin, 1995).

Celem tej rozprawy jest zbadanie w jakim stopniu automatyzacja pracy faktycznie wpływa na rynek pracy i w jaki sposób to czyni. Za niemniej ważne uważam ustalenie jakie czynniki oddziałują na samą automatyzację. Finalnie rozprawa ma pokazać miejsce automatyzacji pracy w szerokim kontekście relacji i uwarunkowań, przede wszystkim społecznych, ale także ekonomicznych i czy politycznych.

Główne pytanie badawcze, które motywuje mnie do przeprowadzenia badań brzmi: czy w Polsce istnieje automatyzacja pracy, a jeśli tak, to jaki jest związek między automatyzacją a rynkiem pracy? Formułuję hipotezę, którą w drodze badań będę starał się potwierdzić: automatyzacja pracy w długim okresie nie prowadzi do zmniejszenia rozmiaru rynku pracy, ale prowadzi do zmiany jego struktury w postaci eliminowania zawodów opartych na powtarzalnych czynnościach.

Swoje poszukiwania rozpoczynam od zweryfikowania danych zastanych - dostępnych wyników w rozmaitych krajach, co też rozszerza pole badawcze na inne czynniki otaczające automatyzację pracy i rynek pracy. W rozdziale teoretycznym omawiam je szczegółowo na tyle, na ile pozwalają założenia rozprawy. Po czym w części badawczej powracam do źródłowego pytania badawczego i prezentuję wyniki badań jakościowych i analiz ilościowych dla polskiego rynku pracy.

Dzięki powyższej strukturze praca przedstawia szerokie spektrum relacji i uwarunkowań automatyzacji i pracy w możliwie szerokim kontekście pokazującym zarówno perspektywę mikro, mezo jak i makrospołeczną.

Summary

The „end of the world” concept brought about by automation has been present in scientific circulation since 1930s at least. Then Maynard Keynes coined his forecasting according to which the nephews of the then workers were to face completely new perspectives connected with the chances to live without the work imperative. The digital economy opened up for us entirely new avenues of life but as yet has not given us a chance for existence without work. The Keynesian thesis was frequently invoked over the last 30 years. Some scholars sought for it solid statistical ground after (Frey, Osborne, 2013), some other relied upon their own intuitions and personal views (Rifkin, 1995).

This dissertation is aimed at examining to what degree the work automation influences the work market and how it does this. Equally important is to define what factors affect the automation itself. Finally the dissertation is to demonstrate the role and place of automation within the broader context of relationships and conditionings – social for the most part but economic and political as well.

The key research question which motivated me to conduct the research work is as follows: does the work automation exist in Poland and if it does what kind of relationships between the work automation and the work market is taking place. My hypothesis which I attempt to confirm throughout my in-depth empirical research is: the work automation in the long run does not lead to reducing the size of the work market, yet does lead to the change of its structure via eliminating professions based on repetitive activities.

I start my explorations from verifying the existing data available in varied countries. This broadens my research field encompassing other factors related to the work automation and work market. In the theoretical chapter I analyze those factors in detail within the framework of the dissertation assumptions. In the empirical part I come back to the initial research question and present results of the qualitative research work as well as of analyses of quantitative data important for the Polish work market.

Owing to this structure the dissertation presents a broad specter and conditionings of the automation and work and in a possibly extensive context shows the micro-, meso and macro-perspective.